

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 64.050.168 Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», Міністерства освіти і науки України, м. Харків прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань «01 Освіта/Педагогіка», на підставі прилюдного захисту дисертації «Формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки» за спеціальністю «011 – Освітні, педагогічні науки», «06» травня 2025 року.

Курбанова Халіда Шаріпбаєвна, 1980 року народження, громадянка Туркменістану.

Освіта вища:

закінчила у 2015 році Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» за спеціальністю «Хімічна технологія палива та вуглеводневих матеріалів»,

у 2016 році закінчила Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» та здобула ступінь магістра з відзнакою за спеціальністю «Педагогіка вищої школи».

Навчається в аспірантурі (денна форма навчання) з вересня 2021 року по теперішній час на кафедрі педагогіки та психології управління соціальними системами ім. акад. І.А. Зязюна НТУ «ХПІ».

Дисертацію виконано на кафедрі Педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І. А. Зязюна у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут», Міністерства освіти і науки України, м. Харків.

Науковий керівник – Грень Лариса Миколаївна, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри «Педагогіки і психології управління соціальними системами ім. акад. І. А. Зязюна, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут».

Здобувачка має 20 наукових публікацій за темою дисертації, з них: 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав (Великобританія, Scopus), 8 статей у наукових фахових виданнях України, 10 тез доповідей та матеріалів конференцій. У рішенні наведено дев'ять основних публікацій.

1. *Kurbanova, H.a, Cherkashyn, A.a, Hren, L.a, Asieieva, I.b, Kurbanova, M.a. The role of leadership qualities in the formation of professional competence and the image of future specialists (2023) Youth Voice Journal, 3 (Special Issue), pp. 42-54. (Великобританія, Scopus).*

2. *Курбанова Х. Ш., Грень Л. М. Професійна компетентність майбутніх інженерів хімічного профілю у закладах вищої освіти: аналіз тематичного спрямування наукової літератури. Теорія і практика управління соціальними*

системами. Харків : НТУ «ХПІ», 2021. № 3. С. 62-75. DOI: <https://doi.org/10.20998/2078-7782.2021.3.06>

3. Курбанова Х. Ш., Грень Л. М. Особливості формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічного профілю у закладах вищої освіти США та України. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: НТУ «ХПІ», 2022. № 1. С. 48-59. DOI: <https://doi.org/10.20998/2078-7782.2022.1.04>

4. Курбанова Х. Ш. Формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічного профілю у закладах вищої освіти на засадах компетентнісного підходу. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: НТУ «ХПІ», 2024. № 1. С. 110-121. DOI: <https://doi.org/10.20998/2078-7782.2024.1.09>

5. Курбанова Х. Ш. Формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічного профілю у закладах вищої освіти: міжнародний досвід. *Імідж сучасного педагога*. Полтава. 2024. № 2 (215), 2024. С. 124-129. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-2\(215\)-124-129](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-2(215)-124-129)

6. Курбанова Х. Ш. Позитивна мотивація і стимулювання до самореалізації–педагогічна умова формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічної підготовки закладів вищої освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2024. № 3(216). С. 28-32. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-3\(216\)-28-32](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-3(216)-28-32)

7. Курбанова Х. Ш. Інноваційне освітнє середовище у закладах вищої освіти – педагогічна умова формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічної підготовки. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків: НТУ «ХПІ», 2024. № 2. С. 18-30. DOI: <https://doi.org/10.20998/2078-7782.2024.2.02>

8. Курбанова Х. Ш. Критерії і показники рівня сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки. *Імідж сучасного педагога*.

Полтава. № 5(218), 2024. С. 50-54. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-5\(218\)-50-54](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-5(218)-50-54)

9. Курбанова Х. Ш. Експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічної підготовки у закладах вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 6 (140), 2024. С. 127-143. DOI: <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2024.06/127-143>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради, та присутні на захисті фахівці:

Рецензент – д.пед.н., проф., Ігнатюк Ольга Анатоліївна.

Зауваження:

1. На увагу заслуговує представлена у розділі 2 підрозділу 2.2 «Реалізація педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки» тренінгова програма «Мотивація на успішну професійну діяльність майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей». На нашу думку, у додатках доцільно було б навести фрагменти цієї Програми що посилює вагомість практичної значущості роботи.

2. У дисертації декларується, що успішності експериментальної роботи сприяло збагачення змісту фахової підготовки майбутніх бакалаврів шляхом введення дисциплін вільного вибору (ДВВ), перелік яких наведено в *Додатку Д*. на нашу думку, авторці бажано було більш детально розкрити значення запропонованих дисциплін вільного вибору у формуванні професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей.

3. На особливу увагу заслуговують практичні методики реалізації педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки. Як побажання, для подальшої науково-методичної роботи в означеному напрямі рекомендуємо підготувати та видати навчально-методичний посібник з теорії і практики формування професійної

компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки.

Проте, висловлені зауваження і побажання не впливають на загальну позитивну оцінку здійсненого дослідження.

Рецензент – к.пед.н., проф., Гура Тетяна Віталіївна.

Зауваження:

1. Робота значно виграла б, якби у підрозділі 1.1 «Компетентнісний підхід як методологічна основа професійної підготовки майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей у контексті сучасних викликів» було б представлено більш детально результати аналізу не лише вітчизняного, а й зарубіжного досвіду реалізації обраної для дослідження проблеми.

2. Таблиці з додатку Б «Підходи науковців до визначення суті поняття «компетентність» і їх погляди на структурні компоненти професійної компетентності», на нашу думку, бажано було б перенести в основний зміст роботи.

3. У додатках до роботи, на нашу думку, не вистачає рекомендацій з формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки для викладачів, які викладають на спеціальності 161 «Хімічні технології та інженерія».

4. Бажано було б більш широко розкрити основні організаційно-методичні моменти практичної підготовки майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей.

Офіційний опонент – д.пед.н., проф., Попова Олена Володимирівна

Зауваження:

Попри загальну позитивну оцінку дисертації Курбанової Халіди Шаріпбаєвни, уважаємо за необхідне висловити окремі зауваження і побажання:

1. Для обґрунтування другої умови формування щодо створення інноваційного освітнього середовища в закладах вищої освіти варто було б звернутися до праць зарубіжних дослідників, таких, як Дж. Андерсон, П. Тейлор, К. Тобін та інших учених.

2. На наш погляд, робота набула б більшої наукової ваги, якби дослідниця більше уваги приділила обґрунтуванню критеріальної бази дослідження.

3. Уважаємо, що під час викладу тексту дисертації авторці варто було б приділити більше уваги візуалізації матеріалу (схеми, рисунки, скріншоти використаних цифрових ресурсів). Зокрема, варто було б представити у вигляді схеми структуру професійної компетентності майбутніх хіміків-технологів, що сприяло більшому розумінню взаємозв'язків виокремлених структурних компонентів досліджуваного феномену; а також моделі реалізації визначених педагогічних умов, що унаочнило б логіку проведення формувального експерименту з перевірки їх ефективності.

4. У межах проблематики виконаної дисертації важливим було б розкрити утруднення, з якими зіткнулась дослідниця в процесі організації та проведення експерименту під час розроблення та застосування навчально-методичного інструментарію забезпечення педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх хіміків-технологів у процесі фахової підготовки.

5. Бажано було б автору навести в додатках приклади науково-дослідницької діяльності студентів у позааудиторній роботі (участь у роботі наукових гуртків, проблемних груп, творчих секцій тощо).

6. Дисертаційна робота збагатилася б, якби авторка більш повно висвітлила використання сучасних інформаційних технологій майбутніми хіміками-технологами під час проходження виробничої практики в умовах дистанційного/змішаного навчання.

Висловлені зауваження і побажання мають здебільшого дискусійний та рекомендаційний характер і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження.

Офіційний опонент – д.пед.н., проф., Стрельніков Віктор Юрійович

Зауваження:

1. На увагу заслуговують представлені у додатку В дисертаційного дослідження авторські тести для оцінки умінь групової взаємодії у рамках

навчання та професійної діяльності, для оцінки здатності до безконфліктного спілкування, здатності до проведення експерименту, здатності до практичних дій та рівня розвитку інноваційних умінь і організаційних навичок студентів, для оцінки аналітичних умінь студентів-хіміків-технологів. На нашу думку, дисертація набула б більшої вагомості, якби було дано більш детальний аналіз одержаних результатів.

2. На нашу думку, робота виграла б, якби дисертантка запропонувала у другому розділі модель реалізації педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки.

3. Представлена авторкою Тренінгова програма «Мотивація на успішну професійну діяльність майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей» допомагає здобувачам шляхом здійснення самопізнання набути знання про власні ресурсні можливості, що є запорукою формування їх професійної компетентності. Вважаємо за доцільне у додатках розкрити зміст один з тренінгів.

4. Дисертаційна робота збагатилася б, якби авторка висвітлила використання практичних методик з формування професійної компетентності не тільки у закладах вищої освіти, які послуговували експериментальною базою дослідження, а й міжгалузевих закладах післядипломної освіти, курсах підвищення кваліфікації освітян України.

5. У дослідженні бажано було б відзначити думку викладачів, які викладають хіміко-технологічні дисципліни, щодо ефективності запропонованих авторських тестів діагностики знань та їх впливу на формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів хіміко-технологічних спеціальностей.

Водночас акцентуємо дискусійний характер цих положень, що суттєво не знижують загального позитивного враження про роботу.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» немає

«Утрималось» 0

Здобувач та дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Курбановій Халіді Шаріпбаєвні ступінь доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта, педагогіка, за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

07.05.2025 р.

Олександр РОМАНОВСЬКИЙ